

GLÓWNE ASPEKTY IMIGRACJI WE WŁOSZECH W 2006 ROKU

Dossier Statistico Immigrazione 2007 Caritas/Migrantes

Widoczna przewaga osób posiadających pozwolenie na pobyt nad osobami posiadającymi stałe zameldowanie. Cudzoziemcy przebywający na terenie Włoch zgodnie z prawem, dzielą się na tzw. przebywających czasowo oraz na posiadających stałe zameldowanie. Przeważa pierwsza grupa, do której zaliczają się m.in. osoby przybyłe niedawno i nie zarejestrowane jeszcze w urzędach wojewódzkich. Według obliczeń *Dossier Statistico Immigrazione* włoskiego Caritasu, w końcu 2006 roku na terenie Włoch przebywało 3.690.052 obcokrajowców, o 21,6% więcej niż w roku ubiegłym. Włoski Urząd Statystyczny podaje, że w 2006 roku zameldowanych było we Włoszech 2.938.932 obcokrajowców (+10,1%). W ciągu bieżącego roku urzędy stanu cywilnego zarejestrują większość przybyłych, mających niejednokrotnie problemy z uzyskaniem stałego miejsca zamieszkania, zarówno z powodu trudnej sytuacji na rynku mieszkaniowym, jak i piętrzących się trudności biurokratycznych związanych z wydawaniem pozwoleń na pobyt.

Wielkie zróżnicowanie krajów pochodzenia, z przewagą krajów europejskich. Między 2000 a 2006 rokiem wzrosła o 14 punktów procentowych ilość imigrantów z Europy Wschodniej, natomiast obniżyła się o 5% ilość osób pochodzących z Afryki i o 2% z Ameryki. Aktualnie na 10 imigrantów przypada 5 Europejczyków (z czego prawie połowa z krajów Unii Europejskiej), 4 przybyszów z kontynentów afrykańskiego i azjatyckiego, oraz 1 z kontynentu amerykańskiego. Z Rumunii pochodzi prawie jedna szóstka (15,1%) imigrantów obecnych na terenie Włoch (556 tys. jednostek), wyprzedzając o 5 punktów procentowych Maroko (387 tys.) i Albanie (381 tys.) - obywatele każdego z tych krajów stanowią 10% ogółu imigrantów. Ukraina (195 tys.) i Chiny (186 tys.) stanowią każde 5% ogółu. Filipińczyków jest 113 tys., niewiele mniejsze grupy stanowią obywatele Mołdawii, Tunezji, Indii i Polski. Następną grupę (między 50 a 80 tys.) stanowią imigranci pochodzący z Serbii, Bangladeszu, Peru, Egiptu, Sri Lanki, Ekwadoru, Macedonii, Senegalu, Pakistanu i Stanów Zjednoczonych. Około połowa imigrantów jest wyznania chrześcijańskiego, jedna trzecia muzułmańskiego, reszta to przedstawiciele innych wyznań.

Wzrost procesu strukturyzacji. Przez proces strukturyzacji rozumie się zespół czynników, które powodują utrwalanie imigracji w kraju: wysoki numer imigrantów; zauważalny rytm wzrostu; coraz większy wpływ na zaludnienie kraju; wyraźny policentryzm etniczno-kulturalny z występowaniem grup narodowych z większości krajów świata; rozłożenie zróżnicowane lecz powszechne na całym terenie kraju; normalizacja demograficzna z przewagą kobiet wśród imigrantów; przewaga małżeństw nad osobami samotnymi; duża ilość nieletnich; ciągłość zapotrzebowania na siłę roboczą; projekty migracyjne charakteryzujące się wzrostem dążenia do stabilności; wzrost dążenia do udziału w życiu społecznym.

Główne cechy charakterystyczne imigracji: kobiety, nieletni, rodziny. Postępował nadal wzrost obecność kobiet wśród imigrantów; stały się one obecnie większością. Pozostało już tylko kilka regionów o przeważającej ilości imigrantów mężczyzn: Lombardia, regiony północno-wschodnie, Apulia, wyspy. Liczba nieletnich wśród imigrantów dochodzi do 700 tys. Ich procent w porównaniu do ogółu zmniejszył się jednak, głównie z powodu napływu w 2006 r. ponad 500 tys. nowych, dorosłych pracowników. Liczba nieletnich jest szczególnie wysoka w regionach północnych, oraz w niektórych regionach środkowych Włoch, osiągając najwyższe kwoty w regionie Wenecji Euganejskiej (25%; w miejscowości Rovigo 29,2%), oraz w Lombardii i w Marche (24%). Wskazuje to na wzrost imigracji z powodów rodzinnych, która – według nowoczesnej kalkulacji *Dossier* – stanowi już ponad 1/3 wszystkich obecności (35,6%). Około połowa (17,2%) cudzoziemców przebywających na terenie Włoch z powodów rodzinnych to małżonkowi. Są to w większości kobiety posiadające pozwolenie na wykonywanie pracy, którą na ogół wykonują jednak na czarno.

Cudzoziemcy, a zarazem obywatele. W odróżnieniu od krajów będących tradycyjnym celem imigracji, we Włoszech obywatelstwo uzyskała dotąd jedynie niewielka część ogromnej rzeszy obcokrajowców mieszkających na terenie państwa. Sytuacja ta ulega jednak powoli zmianie. W latach 1995-2005 złożonych zostało 213.047 wniosków o przyznanie obywatelstwa włoskiego, z czego pozytywnie rozpatrzonych zostało 125.535. W ogromnej większości przypadków dotyczy to przyznania obywatelstwa na skutek zawarcia małżeństwa z obywatelem włoskim, niewiele jest natomiast przypadków naturalizowania obcokrajowców (20.731). Gwałtowny wzrost liczby cudzoziemców spowodował jednak wzrost przypadków nadania obywatelstwa, których w 2005 roku było 19.266 (dla porównania: w 2004 r. było ich 11.945). O więcej niż 50% wzrosła również liczba przypadków naturalizacji cudzoziemców (z 16,3% do 38,5%), mimo iż nie udało się dotąd przeprowadzić reformy ustawy regulującego tę kwestię. W końcu 2006 roku było we Włoszech 398.295 osób należących do drugiego pokolenia imigrantów: synów imigrantów, urodzonych we Włoszech i uważających ten kraj za swoją ojczyznę, lecz nadal nie posiadających włoskiego obywatelstwa. Szacuje się, że w ciągu dziesięciu lat liczba ich dojdzie do miliona.

Rozłożenie nierównomierne lecz obejmujące całość w terytorium. Największe skupiska imigrantów występują na północy kraju (60% całości, 2,2 miliony jednostek). W centrum obecność ta jest znacznie mniejsza (26%, ok. miliona jednostek) i zmniejsza się postępując na południe (14%, pół miliona). W procentach wielkości te nie uległy zmianie w ciągu ostatnich trzech lat i wskazują jednoznacznie na zdolność poszczególnych okręgów do przyjęcia imigrantów. Wzrasta liczba obcokrajowców w małych ośrodkach miejskich, gdzie życie jest łatwiejsze niż w wielkich aglomeracjach. Przewiduje się, że w miarę regulacji osiedlania się, Północ - charakteryzująca się większym zapotrzebowaniem na siłę roboczą - przyciągnie część imigrantów z regionów południowych i z okręgu rzymskiego.

Imigranci na rynku pracy. Według danych włoskiego Urzędu Statystycznego 1.348.000 imigrantów posiada zatrudnienie (z czego ponad połowa pracuje w sektorze usługowym, a więcej niż jedna trzecia w przemyśle); bezrobotnych jest 127 tys. Wzrost zatrudnienia w ciągu roku osiągnął prawie 200 tys. (według bazy danych Narodowego Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków przy Pracy INAIL, przyjmującej jako kryterium urodzenie za granicą, liczba ta jest wyższa). Procentowo zatrudnienie oceniane jest na 73,7%, bezrobocie na 8,6%, a procent mobilności (obliczany na podstawie ilości zatrudnień w ciągu roku) bardzo wysoki. Wśród kobiet, których liczba przekracza połowę obecności, procent zatrudnienia ocenia się na 40%. Wśród 141.393 cudzoziemców będących właścicielami zakładów pracy 16,2% to kobiety.

Prognozy krótkoterminowe. Włochy zaliczają się do państw o największej liczbie imigrantów w Europie; zajmują również jedno z pierwszych miejsc na świecie, wśród krajów uprzemysłowionych, pod względem przyrostu imigracji. Zakładając, że w latach 2007-2008 przypływ imigrantów nie zmieni się w stosunku do dwóch lat ubiegłych, w kraju nastąpią istotne zmiany. W Lombardii szacuje się wzrost liczby imigrantów z 850 tys. do miliona jednostek. W regionach Wenecji Euganejskiej i Emilii Romana oraz w prowincji Rzymu liczba ta wzrośnie do 500 tys. Kolejno oblicza się wzrost do: 400 tys. w Piemontcie, 350 tys. w Toskanii, 200 tys. w Kampanii i 150 tys. w regionie Marche, podczas gdy kwoty poniżej 100 tys. przewiduje się jedynie w regionach Trydentu i Górnej Adygi, Abruzjach, na Sardynii, w Basilikacie, w Molise i w Valle d'Aosta. Jakikolwiek kierunek obierze rozwój imigracji we Włoszech, mamy obecnie do czynienia z ważną i dobrze zakorzenioną już obecnością cudzoziemców. W tej sytuacji polityka migracyjna nie może ograniczać się do określania mechanizmów regulujących wjazd na teren kraju, pozwolenie na pobyt, czy prawo do podjęcia pracy. Należy rozważyć i ustanowić cele, jakie powinno osiągnąć społeczeństwo wielokulturowe i wieloetniczne, zgodnie z przesłaniem Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego.